ASUNTO- JA YMPÄRISTÖJAOSTOLLE

Kysymykset ministeri Tiilikaiselle (pe 9.11.2018 klo 10)

Ministeri Tiilikaisen vastaukset annettuihin kysymyksiin:

Talousarvioesitystä täydentävän esityksen ennakointi:

VM:n kannan mukaisesti ehdotus menee näin mutta kipupisteisiin on lisätty ne ehdotuksemme (Arandan telakointi, Syken ympäristötieto-ohjelma ja asunto-osuuskunta v. 2020 osalta), jotka eivät ole VM:n kannassa mukana. VM:ää on huomautettu niistä.

35.10.22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Määrärahaa saa käyttää:
10) enintään **112** henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen, josta enintään 22 henkilötyövuotta määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohdan 6) sekä **51** henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen ja 39 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen muiden kohtien tehtäviin.
Muutos HE-päätösosan tekstiin boldilla

Selvitysosa: Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (KAISU) toimeenpanossa ja ilmastoon liittyvien arviointien ja selvitysten tekemisessä tarvitaan myös tutkimuslaitosten ja aluehallinnon työpanosta. Tämä edellyttää momentin henkilötyövuosien enimmäismäärän lisäämistä 7:llä.

35.10.65 Öljyjätemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)

Päätös- ja selvitysosat menivät täysin uusiksi HE:een nähden.

Määrärahaa ja vuosilta 2017 ja 2018 siirtynyttä määrärahaa saa käyttää öljyjätemaksusta annetun lain 7 §:n ja valtionavustuslain (688/2001) nojalla valtionavustukseen öljyjätteiden keräilyyn, kuljetukseen ja varastointiin.
Valtionavustusta voidaan myöntää noudattaen komission asetusta (EU) N:o 1407/2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen.
Valtionavustusta voidaan myöntää voiteluöljyjätehuoltoa harjoittaville yrityksille seuraaviin tarkoituksiin:
1) investointeihin öljyjätteen keräykseen, kuljetukseen tai varastointiin tarvittaviin laitteisiin tai välineisiin
2) kehitys- tai käynnistyshankkeisiin, jotka edistävät öljyjätteen keräämistä erityisesti kaupunkiseutujen ulkopuolelta tai erilaatuisten öljyjätteiden pitämistä erillään
3) öljyjätteen keräykseen liittyvään tiedotuskampanjaan, jolla edistetään tietoisuutta öljyjätteen talteenotosta ja toimittamisesta asianmukaisesti kerättäväksi.
Avustusta myönnetään 50 % investoinnin, hankkeen tai tiedotuskampanjan toteutuneesta arvonlisäverollisesta kokonaiskustannuksesta. Yhdelle yritykselle myönnettyjen vähämerkityksisten tukien kokonaismäärä voi kuitenkin olla enintään 200 000 euroa kolmen peräkkäisen verovuoden aikana. Valtionavustus maksetaan jälkikäteen toteutuneiden kustannusten perusteella.
Avustuksen perusteena oleviin kustannuksiin hyväksytään:
1) laitteiden tai välineiden hankinnasta ja asennuksesta aiheutuvat kustannukset
2) laitteiden tai välineiden käyttöönotosta ja sen edellyttämästä käyttöhenkilökunnan koulutuksesta aiheutuvat kustannukset
3) kehitys- tai käynnistyshankkeen tai tiedotuskampanjan toteuttamiseen osallistuvien henkilöiden kohtuulliset palkka- ja matkakustannukset
4) tiedotuskampanjaa varten tarvittavien tiedotusmateriaalien hankinnasta ja niiden esittämisestä tai levittämisestä aiheutuvat kustannukset.
Avustuksen myöntää ympäristöministeriö. Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen hakijalle on myönnetty muuta avustusta samaan tarkoitukseen.

Selvitysosa: Vuoden 2018 alussa sopimusperusteisesta öljyjätehuoltojärjestelmästä luovuttiin ja siirryttiin markkinaehtoisesti toimivaan öljyjätehuoltoon. Talousarvioesityksen perusteluissa viitataan öljyjätemaksulain 7 §:ään ja valtioneuvoston päätökseen. Valtioneuvoston päätös on sopimusperusteisuudesta luopumisesta johtuen vanhentunut eikä tue varojen käyttöä sopimusperusteisesta öljyjätehuollosta poikkeavaan valtiontukiohjelmaan. Markkinaehtoisen öljyjätehuollon vahvistamiseksi ympäristöministeriö on neuvotellut öljyjätehuollon kehittämistä koskevasta green deal -sopimuksesta voiteluöljytuotteiden valmistajia, maahantuojia, myyjiä ja käyttäjiä sekä voiteluöljyjätettä keräämiä, kuljettavia ja käsitteleviä yrityksiä edustavien yhdistysten kanssa. Koska sopimusperusteisesta öljyjätehuollosta on luovuttu, eikä öljyjätemaksuina kertyneitä varoja ole viime vuosina tarvittu sopimusperusteisen öljyjätehuollon järjestämiseen, ei öljyjätemaksun kerääminen tähän tarkoitukseen enää ole perusteltua. Ympäristöministeriö valmistelee öljyjätemaksulain kumoamista yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa. Ympäristöministeriö valmistelee ennen öljyjätemaksulain kumoamista kertyvien öljyjätemaksuvarojen hyödyntämistä uuteen valtiontukiohjelmaan. Valtiontukiohjelma olisi määräaikainen ja sen tavoitteena olisi yhdessä green deal -sopimuksen kanssa edistää öljyjätteen kattavaa markkinaehtoista valtakunnallista keräystä.

Valtionavustusta voitaisiin myöntää voiteluöljyjätehuoltoa harjoittavalle yritykselle, joka on hyväksytty jätehuoltorekisteriin tai jolla on ympäristölupa öljyjätteen käsittelyyn. Valtionavustuksen saaminen edellyttäisi, että yritys on liittynyt green deal -sopimukseen tekemällä ympäristöministeriön hyväksymän yhteiskuntasitoumuksen öljyjätehuollon kehittämisestä.

35.10.52. Avustukset asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Määrärahaa saa käyttää:
1) valtionavustuslain nojalla asuinrakennuksen omistaville yhteisöille sähköisen liikenteen latausinfran rakentamiseen. Sähköisen liikenteen latausinfran rakentamisella tarkoitetaan **kiinteistön** sähköjärjestelmiin kohdistuvia muutostöitä, joiden tarkoituksena on mahdollistaa sähköauton latausmahdollisuus vähintään viidellä autopaikalla
4) latauslaitteeseen liittyviin kustannuksiin, mikäli latauslaitteet ovat avustusta hakevan yhteisön suorassa omistuksessa **tai pysäköintiyhtiön omistuksessa, jonka osakkeita avustusta hakeva yhteisö omistaa asukkaidensa autopaikoitusta varten**.

Muutos HE-päätösosan tekstiin boldilla.

35.10.60. Siirto valtion asuntorahastoon

Avustukset
Vuonna 2019 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaisia avustuksia asukaslähtöiseen asunto-osuuskuntakokeiluhankkeeseen yhteensä enintään 400 000 euroa. Avustusta voidaan käyttää uusien asukaslähtöisten asunto-osuuskuntien perustamisesta syntyviin suunnittelu- ja valmistelukustannuksiin. Avustuksen määrä on enintään 50 % kustannuksista. Lisäksi valtuudesta voidaan käyttää enintään 200 000 euroa asukaslähtöisten asunto-osuuskuntien mallisääntöjen kehittämisestä sekä kokeiluhankkeen koordinoinnista, neuvontatoiminnasta ja seurannasta aiheutuviin kustannuksiin. **Lisäksi saa tehdä ehdollisia ennakkopäätöksiä mainittuun tarkoitukseen vuonna 2020 myönnettävistä avustuksista siten, että vuodesta 2019 lukien avustusten ja ehdollisten ennakkopäätösten yhteismäärä on enintään 800 000 euroa.**

Boldilla oleva oli poistettu VM:n ehdotuksesta. Mukana myös kipupisteissä.

Selvitysosa: Asumisen hallintamuotojen monipuolistamisen edistämiseksi aloitetaan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen koordinoima kokeiluhanke asunto-osuuskuntamuotoisesta asumisesta. Hankkeessa kehitetään mallisääntöjä asukaslähtöiselle asunto-osuuskuntamuotoiselle asumiselle, tuetaan tällaisten kokeilukohteiden käynnistymistä, tarjotaan neuvontaa ja kerätään seurantatietoa niiden toimivuudesta.

Metsähallituksen korjausvelan hoitaminen:

Metsähallitus laati vuoden 2017 lopulla korjausvelkalaskelman ja päätyi varsin mittavaan resurssitarpeeseen lähivuosikymmenen kuluessa. Laskelma antaa hyvän kokonaiskuvan siitä, että viime vuosien panostuksesta huolimatta luonnonsuojelualueiden ylläpitoon liittyy varsin isot määrärahatarpeet myös jatkossa, mikäli tavoitteena on rakennettujen kohteiden ja palveluinfran hyvä kunto.

Metsähallituksen laskelman mukaan virkistys- ja matkailukäytössä olevien kohteiden korjausvelka (pääosin luonnonsuojelualueilla) on laskennallisesti 44 milj. euroa, josta YM:n pääluokan osuus on 37,5 milj. euroa. Kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden korjausvelka on noin 72 milj. euroa. Siitä lähes puolet koostuu arkeologisten kohteiden ja erityisesti rauniolinnojen kunnostamisesta.

Jatkossa on haettava kestävää ratkaisua korjausvelkaan liittyvään tavoitetasoon ja kustannusten kattamiseen julkisen talouden liikkumavara huomioon ottaen. YM tekee vuoden loppuun mennessä tarkastelua rahoitustarpeista Metsähallituksen kuluvana vuonna tekemän jatkotyön pohjalta. Erityisen isot vastuut lankeavat kulttuurihistoriallisesti arvokaan kiinteistövarallisuuden osalta, jonka ylläpidon osalta kestävää rahoituspohjaa haetaan ensimmäistä kertaa sen jälkeen, kun omaisuutta on laajasti siirretty Metsähallituksen hallintaan. Osa alueista ja niiden rakenteista on aiemmin arvioitua huonommassa kunnossa ja kohteisiin liittyy myös kävijäturvallisuuteen liittyvät vastuut.

Ympäristöministeriön kannalta on tärkeää, että rakennuksia ja rakenteita koskevan korjausvelkalaskelman käsittelyn yhteydessä otetaan huomioon Metsähallituksen luonnonsuojelutehtävien muu tehtäväkenttä siten, että rahoitusta käsitellään kokonaisuutena. Luonnonsuojelualueiden tilan parantamisen ja laji- ja luontotyyppisuojelun osalta on rahoituspuutteita myös olemassa.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien yksikön kokonaismenot ovat olleet viime vuosina 60 - 65 milj. euroa vuosittain. Ympäristöministeriön (35.10.52) ja maa-ja metsätalousministeriön (30.64.50) budjettirahoitus kattaa menoista noin 70 %. Tulorahoitus on ollut noin 15 %. EU-rahoituksen osuus on ollut kasvussa ollen 7 % vuonna 2017.

Vuoden 2019 määräraha on talousarvioesityksen mukaan 31 639 000 euroa eli jonkin verran vuoden 2018 määrärahatasoa pienempi. Matkailu 4.0 kärkihankkeen rahoitusta sisältyy vuoden 2019 määrärahaan 1,24 milj. euroa ja lisäksi esitykseen sisältyy kehystason ylittävä 1,5 milj. euron erillismääräraha kansallispuistojen korjausvelan vähentämiseksi. Niin kutsutun perusrahoituksen taso on noin 29 milj. euroa. Sen taso on pitkään ollut samaa suuruusluokkaa vuosittain.

Mitä on tehty eduskunnan lausuman (EK 24/2017 vp - HE60/2017 vp) toteuttamiseksi? ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa kaivosten jälkihoidosta huolehtimisen jo niiden toiminnan aikana, jotta kaivosten sulkemisiin liittyvät vastuut eivät jää valtion kannettavaksi, ja arvioi myös kaivostoiminnalle asetettavien vakuuksien optimaalista tasoa.”

Miten etenee kaivoslain uudistus? Eduskunnan lausuma (EK 41/2018 vp — HE 149/2017 vp: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää välittömästi kaivoslain uudistamisen arvioinnin ja tuo tarvittavat muutosesitykset eduskunnan hyväksyttäväksi niin, että muutokset voidaan saattaa voimaan tällä vaalikaudella.”

Toissijaisten ympäristövastuujärjestelmien (TOVA-järjestelmien) kehittämistyötä jatketaan ympäristöministeriössä. Kehittämistyön tavoitteena on varmistaa vakavien ympäristö- ja terveysvaarojen torjunta, ympäristövahinkojen korvaaminen, vastuusuhteiden ja viranomaisten toimivaltuuksien selkeä määrittely sekä viranomaisten voimavarojen riittävyys toissijaisissa vastuutilanteissa. Tässä tarkoituksessa hallitus on antanut esityksen viranomaisten ympäristönsuojelulakiin (527/2014) perustuvien toimivaltuuksien tehostamisesta (HE 116/2018 vp) ja on antamassa esityksen ympäristövastuiden aseman selkeyttämisestä konkurssitilanteissa viikolla 45. Jatkossa kehittämistyön painopisteinä ovat TOVA-rahoitusjärjestelmien kehittäminen TOVA-työryhmän mietinnössä (YMra 23/2014)

esitettyjen vaihtoehtojen pohjalta sekä jätevakuuksien valvonta- ja hallintokäytäntöjen tehostaminen. TOVA-rahoitusjärjestelmän kehittämisen tueksi on parhaillaan haussa VN TEAS-hanke ”Ympäristövahinkojen korvauksien rahoittaminen maksukyvyttömyystilanteissa – Parhaat käytännöt ja vertailu” –hanke (rahoituksena 150 000 euroa).

Työ- ja elinkeinoministeriö on eduskunnan lausuman mukaisesti selvittänyt kaivoslain (621/2011) muutostarpeita. Eduskunnan vastaus liittyi CETA-sopimukseen, ja lausumassa esitetty aikaraja oli erittäin tiukka, joten kaivoslain muutostarpeet selvitettiin nimenomaisesti huomioiden tämän kauppasopimuksen voimaantulo. Kaivoslain toimivuus- ja kehitysmahdollisuudet selvitettiin suhteessa CETA-sopimuksen mahdollisiin rajoittaviin ominaisuuksiin. Tämä oli huoli, joka valiokuntien käsittelystä olevan dokumentaation perusteella oli näissä kuulemisissa nostettu esiin.

Työ- ja elinkeinoministeriön tilaama selvitys tarkastelee Suomen mahdollisuuksia kehittää kaivostoimintaa ohjaavaa lainsäädäntöä, esimerkiksi tuomalla uusia elementtejä, vaikkapa kaivosveroa. Selvityksessä todetaan, ettei lainsäädännön kehittäminen tuo perusteita investointisuojamekanismin käytölle, koska kansallinen lainsäädäntömme on syrjimätöntä, eli kaikki lainsäädännölliset muutokset koskisivat tasapuolisesti kaikkia toimijoita riippumatta heidän kansallisuudestaan. Selvityksessä siis sanotaan, ettei tällaisille kanteille ole lähtökohtaisesti edes perusteita eikä menestymisen mahdollisuuksia. Ulkoministeriön asiantuntijat yhtyvät selvityksen johtopäätöksiin. Heidänkään näkemyksensä mukaan CETA-sopimus ei estä tai rajoita lainsäädännön kehittämistä jatkossa.

Työ- ja elinkeinoministeriön teettämä selvitys ei pohdi ympäristövakuuksien tai muiden ympäristövaikutuksiin liittyvien vakuutuksien toimivuutta tai kattavuutta, sillä näitä ei säännellä kaivoslaissa. Selvitys ei myöskään käsittele kumotun kaivoslain nojalla aikanaan perustettujen kaivospiirien vaikutusta tai roolia esimerkiksi kaavoituksessa. Nykyisen kaivoslain mukaisia kaivoslupia myönnettäessä tulee maankäyttö olla selvitetty kunnan kanssa jo hakemusta jätettäessä. Alueiden käyttöä ja rakentamista, ja sen suunnittelua ohjaa maankäyttö- ja rakennuslaki. Tämän lain kokonaisuudistus on aloitettu 2017, ja uuden lakiesityksen odotetaan valmistuvan vuoden 2021 loppuun mennessä. Työstä vastaa ympäristöministeriö.

Nykyisen kaivoslain mukaan kaivosluvassa määrätään vakuus, joka toiminnanharjoittajan tulee asettaa ennen toiminnan aloittamista. Kaivosluvan vakuus on elementti, joka tuli lakiuudistuksen yhteydessä 2011. Kumotun lain mukaisille kaivospiireille tuli 3 vuoden siirtymäaika, jonka aikana viranomainen määritti vakuudet, ja luvanhaltijat ovat sittemmin asettaneet ne. Kaivosvakuudella katetaan osa kaivoksen sulkemiskustannuksista, mikäli toiminnanharjoittaja on varaton. Ympäristöluvassa määrätään vakuus jätealueiden sulkemisen varalle. Nämä vakuudet eivät ole päällekkäisiä, vaan täydentävät toisiaan.

Kaivoslain kattavan arvioinnin osalta työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että vuonna 2011 kokonaisuudistetusta kaivoslaista tulisi saada riittävästi kokemusta, erityisesti kaivostoimintaan liittyvästä luvittamisesta, ennen kuin arviointi olisi mielekästä. Kapeana sektorilakina kaivoslain käytännön soveltamista on tehty verraten vähän, etenkin kaivoksiin liittyvän säädännön osalta. Kaivostoiminnan osalta ei esimerkiksi nykyisen lain nojalla ole luvitettu yhtään toiminnassa olevaa kaivosta, joten prosessin toimivuutta ei ole käytännössä testattu. Nykyisen kaivoslakiin tuli uutena elementtinä kaivosaluelunastuslupa, josta ei ole vielä sovelluskäytäntöä. Kaivoslakiin on tehty muutamia teknisluonteisia korjauksia sen voimaantulon jälkeen.

Kaivoslain siirtymäsäännöksen mukaan vireillä olevat hakemukset käsiteltiin pääsääntöisesti hakemuksen jättöhetkellä olevan lainsäädännön mukaisesti. Toiminnanharjoittajat jättivät hakemuksia vanhan kaivoslain voimassaollessa, koska tuolloiset prosessit olivat tuttuja ja tiedossa, eikä uuden lain soveltamisesta ja toimivuudesta ollut varmuutta, ja sitä kohtaan esitettiin lainvalmisteluvaiheessa paljon epäluuloja. Kaivoslain voimaantulessa kaivosviranomaiseksi tuli Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), ja uuteen viranomaiseen siirtyi useiden satojen vireillä olevien malminetsintään ja kaivostoimintaan koskevat hakemukset. Tästä syystä kaivosviranomaisessa on käsitelty pitkään myös kumotun kaivoslain mukaisia hakemuksia.

Kehittyvä yhteiskunta tarvitsee raaka-aineita, ja niiden kierrätys ja kierrätettävyys ovat keskeisiä tutkimus- ja kehityskohteita. Neitseellisten raaka-aineiden tarve ei kuitenkaan lopu, joten kaivostoiminnan kestävyys ja hyväksyttävyys ovat tärkeitä kulmakiviä. Toiminnan ympäristövaikutukset, työolosuhteet ja kaikin puolin vastuulliset toimintatavat ovat myös työ- ja elinkeinoministeriölle tärkeitä peruspilareita. Näitä seikkoja tullaan edelleen painottamaan kaivoslain jatkokehittämisessä. Ministeriö tekee tiivistä yhteistyötä ympäristöministeriön kanssa maankäyttö- ja rakennuslain uudistusprosessissa, mutta myös esimerkiksi eduskunnan käsiteltävänä olevassa

ympäristönsuojelulain kehittämishankkeessa. Eduskunnassa kaivostoiminnasta käytyyn keskusteluun ja siinä esiin nostettuihin huoliin vastataan monin erilaisin lainsäädännön kehittämiskeinoin.

Tutkimusalus Arandan käyttö- ja ylläpitorahoituksen tilanne:

1. *SYKEn nykyään Arandan käytölle osoittamien vuosittainen määrärahojen suuruus ?*

Tutkimusalus Arandan käytön rahoitus 2016-2017
Tutkimusalus Aranda oli koko purjehduskauden ajan käytössä viimeksi vuonna 2016. Kustannukset olivat vuonna 2016 yhteensä 2,4 miljoonaa euroa ja käyttökorvaukset vastaavasti noin 1,75 milj. euroa. Alustoiminnan alijäämä oli kokonaisuudessaan 0,65 milj. euroa. Tämä katettiin SYKEn merikeskukselle ohjatulla rahoituksella.

Vuoden 2017 SYKEn budjetissa merikeskukselle ohjattiin toimintamenorahoitusta 1,5 milj. €, josta ns. infrarahoitusta oli 750 000 €. Tämän lisäksi merikeskukselle kertyi vuonna 2017 toimintamenorahoitukseen rinnastettavia ns. yleiskustannuskorvauksia noin 1,4 milj. €. Merikeskuksen toiminnan rahoitus oli vuonna 2017 yhteensä 8,0 milj. €. Toiminnan kustannukset ilman alusinvestointia olivat yhteensä 8,7 milj. €. Rahoituksen alijäämä katettiin SYKEn muun rahoituksen kautta.

Tutkimusalus Arandalle ei osoitettu erikseen vuodelle 2018 erillistä määrärahaa, vaan toimintamenorahoitus, yhteensä 2,0 milj. euroa, kohdennettiin merikeskukselle kokonaisuutena. Rahoitusmallia tullaan uudistamaan vuodelle 2019 siten, että tutkimus- ja kehittämisinfrastruktuurin rahoitusta tarkastellaan omana kokonaisuutenaan. Infrastruktuuriin luetaan Arandan ohella laboratoriot sekä tietovarannot ja –järjestelmät.

Yhteisten kustannusten rahoitus
SYKEn yhteiset kustannukset, kuten toimitila-, tietojärjestelmä- sekä hallintokustannukset, sekä viranomaistehtävien alijäämä on katettu keskitetysti SYKEn toimintamenorahoituksen avulla. Näitä kustannuksia ei ole siis kohdennettu toiminnallisille yksiköille, kuten merikeskukselle.

Tuottojen kohdistaminen
Kaikki Arandan käyttökorvaukset sekä merikeskuksen T&K- toiminnan tuotot on ohjattu suoraan merikeskuksen käyttöön. Menettelyn tavoitteena on ollut se, että toimintaa - myös tutkimusalus Arandan käyttöä ja rahoitusta - tarkasteltaisiin ja kehitettäisiin kokonaisuutena.

2. *Arandan käyttöpäivät*

	SYKE	IL	SMHI	LUKE	Muut	Yht.
2013	61	40	0	14	3	118
2014	52	26	92	14	10	194
2015	54	12	82	13	21	182
2016	67	12	96	13	7	195

Vuodet 2017 ja 2018 olivat poikkeuksellisia, koska Aranda oli kumpanakin vuonna merkittävän osan vuodesta telakalla peruskorjauksessa. Itämeren tilan seurantavelvoitteiden täyttämisen on arvioitu edellyttävän jatkossa noin 45 päivää merellä.

3. Remontin onnistuminen, onko alus käyttökunnossa nyt? Onko vuosittaiset käyttö ja huoltokulujen kattaminen SYKEllä hallussa? Mikä on tämän haetun 300 000 e käyttötarkoitus

Onko alus käyttökunnossa nyt?
Tutkimusalus Arandan peruskorjaus valmistui kesällä 2018. Aluksen tekninen käyttöikä piteni peruskorjauksen myötä 15-20 vuodella. Myös aluksen käytettävyys erilaisiin merialueella suoritettaviin tehtäviin parani samalla. Takuukorjausten valmistumisen jälkeen alus luokitetaan kansainvälisen luokituslaitoksen (DNV-GL) luokkaan 1A E0 Ice (1A).

Arandaa pystytään hyödyntämään erityisesti Itämeren tilan sekä toimenpiteiden vaikutusten seurantaan aiempaa monipuolisemmin. Arandan osalta on varauduttu myös käytön monipuolistamiseen vuodesta 2020 lähtien.

Onko vuosittaiset käyttö ja huoltokulujen kattaminen SYKEllä hallussa?
Vuoden 2019 loppuun asti olemassa olevat sopimukset takaavat Arandan erittäin korkean käyttöasteen, mikä merkitsee sitä, että käytön kustannukset tulevat hyvin katettua. Sen jälkeiselle ajalle on käynnissä neuvotteluja useiden potentiaalisten käyttäjien kanssa (ks. kohta 5).

Mikä on haetun 300 000 euron käyttötarkoitus?
Aiemmin Arandan normaalin vuosihuollon ja pienien korjausten kustannuksiin oli osoitettu valtion tulo- ja menoarviossa erillinen määräraha. Peruskorjaus ei ole kokonaan poistanut tarvetta varautua korjauksiin, koska alus ei peruskorjauksesta huolimatta ole uusi.

Lähivuosina on myös syytä varautua tutkimuslaitteiden uusimiseen ja laitehankintoihin, joiden avulla voidaan parantaa aluksen käytettävyyttä edelleen. SYKE pitää tarpeellisena varautua investointityyppiseen rahoitukseen merentutkimusalus Arandan nykyistä monipuolisemman käytön mahdollistamiseksi sekä käytettävyyden varmistamiseksi.

SYKE on ehdottanut tämän vuoksi vuosittaista 300 000 euron siirtomäärärahaa, jonka avulla rahoitettaisiin sekä laiteinvestointeja että vuosihuoltoja ja pienehköjä korjauksia.

4. Onko jotain erityisiä syitä että SYKE ei voi täysimääräisesti vastata Arandan käytöstä omien määrärahojen puitteissa?

SYKEn toimintamenorahoitus on vähentynyt vuodesta 2008 vuoteen 2018 mennessä noin 10 miljoonalla eurolla, mikä vastaa noin 30%:n vähenemää. Samaan aikaan SYKEn tehtäväalue on laajentunut mm. ilmastonmuutoksen hillintään, kiertotalouteen sekä kaupungistumiseen ja yhdyskuntarakenteeseen liittyvissä tehtävissä.

SYKE on pystynyt sopeuttamaan toimintaansa parantamalla kustannustehokkuutta ja hankkimalla lisää ulkopuolista rahoitusta. Ulkopuolisen rahoituksen osuus SYKEn toiminnan rahoituksesta oli vuonna 2017 noin 54%. Tässä tilanteessa tutkimusalus Arandan kustannusten kattaminen nykyistä laajemmin SYKEn omien määrärahojen kautta edellyttäisi merkittäviä leikkauksia muissa tehtävissä.

Tutkimusalus Arandan rahoitustarve riippuu oleellisesti aluksen käytön määrästä ulkoisilta käyttäjiltä perittävien korvausten määrästä sekä käyttökustannusten kehityksestä. SMHI:n käytön väheneminen vuodesta 2020 alkaen on mahdollista korvata, jolloin toimintameno- tms.- rahoituksen tarve ei kasvaisi.

5. Onko tehty laajaa mm. Itämeren maille ml. Viro etc kohdennettua Arandan markkinointia tutkimukseen ja seurantaan?

SYKE on ollut yhteydessä Viroon ja Puolaan tutkimusalus Arandan käytön lisäämiseksi seurannoissa . Kumpikin maa on pyytänyt tiedot Arandan käytön yksikkökustannuksista. Nämä tiedot on toimitettu ja asia on käsittelyssä asianomaisissa ministeriöissä. Myös Saksan German Federal Maritime and Hydrographic Agency on alustavasti tiedustellut Arandasta.

SYKEssa on arvioitu, että SMHI tullee tarvitsemaan Arandaa myös jatkossa talvikaudelle ajoittuvissa seurannoissa, koska rakenteilla oleva Ruotsin merentutkimusalus ei kykene operoimaan jääolosuhteissa. Lisäksi Tanskan valtion merentutkimusalus on tulossa käyttöikänsä päähän, joten myös eteläisellä Itämerellä saattaa avautua mahdollisuuksia lähivuosina.

Kotimaassa SYKE on keskustellut mm. Rajavartiolaitoksen sekä aluspalveluita tarjoavien yritysten, kuten Meritaito Oy ja Arctia Oy, kanssa Arandan käytöstä muuntyyppisiin tehtäviin.

SYKEn on mukana EU- rahoitteisessa EuroFleets+ - hankkeessa 2019 – 2023. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa tutkimusalusten kansainvälistä käyttöä. Hanke käynnistyy 2019 helmikuussa ja sen myötä Arandan käytetään ainakin 8 päivää.

6. SYKE ehdotukset Arandan käytön ja rahoituksen parantamiseksi

#1 Aluksen käytön kustannusten pienentäminen mm. käyttöpalvelusopimuksen kilpailuttamisen sekä polttoaineisiin mahdollisesti kohdistuvan tuen avulla.

- käyttöpalvelusopimus on voimassa vuoden 2019 loppuun
- polttoainekustannuksia voi säästää merkittävästi, mikäli Neste Oy:n sponsorituki voidaan hyväksyä

#2 SMHI- sopimuksen jatkaminen talvikauden seurantojen osalta vuodesta 2020 alkaen.

- neuvotteluja ei ole vielä aloitettu

#3 Aluksen vuokraaminen seurantatoimintaan muille Itämeren rantavaltioille

- neuvottelut pisimmällä Viron kanssa
- Puolasta ja Saksasta on tiedusteltu Arandan käyttömahdollisuuksia ja hinnoittelua
- Tanskan osalta eteneminen riippuu Tanskan nykyisen aluksen käyttöä koskevista ratkaisuista

#4 Aluksen vuokraaminen muuhun käyttöön, kuten esimerkiksi hylkyjen kartoittamisen ja saneerausten tueksi Itämeren alueella.

- Arandan ohjailu- ja paikantamisominaisuudet sekä mm. laitteisto tukevat monialaista käyttöä

#5 Alukseen vuokraaminen Atlantilla ja/ Jäämerellä tapahtuvien tutkimusten tukialukseksi .

- EuroFleets+- hanke tuo Arandalle näkyvyyttä
- SYKE on esitellyt alusta ja sen käyttömahdollisuuksia kanadalaisille, kiinalaisille ja korealaisille viranomaisille

#6 Aluksen hallinnoinnin järjestäminen siten, että SYKE hankkisi jatkossa ostopalveluna tarvitsemansa Arandan laiva-ajan, kuten SMHI ja Luke nyt tekevät.

- alusten hallinnointi ei ole SYKEn ydintoimintaa
- pitkällä aikajänteellä Arandan hallinnan siirtäminen pois SYKEstä ja vain tarvittavan laiva-ajan ostaminen olisi aluksen käytön ja talouden kannalta yksi ratkaisu

Avustukset korjaustoimintaan: mitä eduskunnan linjaama laajennus vanhojen hissien korjaukseen käytännössä sisältää vuonna 2018? Avustetaanko esim. vanhan hissikorin vaihtamista ja hissikuilun laajennusta:

Hissiavustusta voi saada ainoastaan uuden hissin rakentamiseen. Esteettömyysavustuksen myöntämistä kuitenkin laajennettiin ARAn ohjeistuksella 9.4.2018 koskemaan rajoitetusti myös olemassa olevan hissin esteettömyyskorjauksia. Olemassa olevien hissien esteettömyyskorjauksia avustetaan tapauskohtaisesti. Avustettavia toimenpiteitä ovat sellaiset hissin esteettömyyskorjaukset, joilla mahdollistetaan hissin käyttö myös liikuntarajoitteisille. Tällainen korjaustoimenpide olisi muun muassa kerrostason kääntöovien uusiminen automaattisiksi liukuoviksi. ARAlta saadun tiedon mukaan hissikorin vaihtamista ja hissikuilun laajentamista ei voitaisi tukea esteettömyysavustuksen puitteissa. Uuden hissin asentaminen jo olemassa olevan hissin tilalle katsotaan hissin perusparantamiseksi, eikä sitä avusteta.

Korjausavustusten myöntäminen ARAssa; mistä johtuu, että määrärahaa jäi käyttämättä, onko hallinnollinen syy vai jokin muu? Onko hakemusprosessi yksinkertaistunut?:

Korjausavustusten käytön vähyyteen liittyy osaltaan korjausavustusten avustusprosentin laskeminen. Tämä vaati taloyhtiöiltä uudet päätökset yhtiökokouksissa, mikä viivästytti prosessia. Lisäksi avustusten myöntämisen siirtäminen ARAan ja sähköisen hakujärjestelmän käyttöönotossa ilmeni haasteita. Nämä heijastuivat osaltaan myös tämän vuoden valtuuden käyttöön. Korjausavustuksen ikääntyneiden ja vammaisten asuntoihin osalta voidaan todeta, että ARAlta saadun tiedon mukaan korjausavustushakemuksia ei ole tullut tarpeeksi, jotta kaikki tarkoitukseen kohdennetut määrärahat saataisiin käytettyä. Lisäksi hakemuksia hylätään jonkin verran, koska hakijoiden tulot ylittävät tulorajat ja koska varallisuusarviointia varten tarvittavia tietoja ei toimiteta. Tänä vuonna kuitenkin nostettiin korjausavustusten tulorajoja. Lisäksi ARA panostaa tällä hetkellä korjausavustuksista viestintään sekä hakemusprosessin sujuvoittamiseen. Korjausavustusten sähköinen hakujärjestelmä on käytössä ja sitä kehitetään.

Jos asuntomarkkinat jostain syystä romahtavat, mikä on valmius tehdä nopeita toimia valtion asuntorahastosta?:

Asuntorakentaminen on ollut viime vuodet erittäin korkealla tasolla. Sen ennustetaan hieman laskevan, mutta varsinaista romahdusta ei ole ennustettu eikä nähtävissä. Valmius tehdä nopeitakin rakennusalaa elvyttäviä toimenpiteitä asuntorahastosta on hyvä. Rahastoa on viimeksi merkittävissä määrin käytetty asuntorakentamisen ja rakennusalan elvyttämiseen vuoden 2008 rahamarkkinoiden kriisin aikaan. Tällöin käytössä oli mm. määräaikainen korkotukivälimalli. Rahasto ja valtion tukema asuntotuotanto yleisemmin on osoittautunut hyväksi välineeksi suhdanneherkän rakennusalan suhdannetasaajana.

Näkemys asuntomarkkinoiden ylikuumenemisesta ja ARA-tuotannon määrästä; osa asiantuntijoista on sitä mieltä, että ARA tuotantoa pitäisi vähentää, ettei pahenna markkinatilannetta:

ARA-tuotannolla on tärkeä rooli erityisesti suurten kaupunkiseutujen tasapainoisen ja sosiaalisesti kestävän asukasrakenteen turvaajana. Erityisesti näillä seuduilla tarvitaan kohtuuhintaisia asumisratkaisuja pienituloisille kotitalouksille. ARA-tuotanto on osaltaan myös edellytys uusien asuinalueiden syntymiselle ja käynnistymiselle juuri sen vuoksi, että asuinalueista halutaan asukasrakenteeltaan heterogeenisia. Tämä asia on tunnistettu erityisesti valtion ja kuntien välisissä MAL-sopimuksissa.

ARA-tuotannon syrjäytymisvaikutusta on myös arvioitu viime keväänä. Sen tuloksena arvioitiin syrjäytymisvaikutuksen olevan pitkällä aikavälillä noin 39 %. Toisin sanoen 10 000 ARA-asuntoa syrjäyttää noin 3900 vapaarahoitteista asuntoa. Näin yhteensä 6100 asuntoa jäisi kokonaan syntymättä. Lisäksi samalla on arvioitu, että ARA-tuotannon hintavaikutus asumiseen olisi myös vapaarahoitteista tarjontaa laskeva. Vaikutus on arvioitu tosin pieneksi. ARA-tuotannolle on tarvetta niin kohtuuhintaisen asumisen tarpeen kautta, mutta myös segregaation ehkäisyn kannalta. ARA-tuotantoa tarvitaan siis myös suhdanteista riippumatta erityisesti suurilla kaupunkiseuduilla.

Näkemys valtion tukeman asuntotuotannon tarkoituksesta; suhdannepolitiikan vai pitkäjänteisen asuntopolitiikan väline?

Valtion tukeman asuntotuotannon tarkoituksena on sekä pitkäjänteinen asuntopolitiikka että suhdannepolitiikka. Tuetun asuntotuotannon perustehtävä on tietenkin tarjota kohtuuhintaisia asumisratkaisuja sellaisille väestöryhmille, joilla on haasteita ratkaista asumiskysymyksensä itse. Lisäksi tuetulla asuntotuotannolla vastataan samalla segregaation ehkäisyyn turvaamalla mahdollisimman hyvin asukasrakenteeltaan tasapainoiset asuinalueet.

Asuntopolitiikan lisäksi tuetulla tuotannolla voidaan vaikuttaa rakennusalaan sen suhdanteita tasaten.

Mitä jatkosuunnitelmia on valtion asuntorahaston suhteen ottaen huomioon myös tarkastusvaliokunnan mietinnön (TrV 3/2018 vp)?

Tarkastusvaliokunnan mietinnössä on todettu, että asuntorahasto tulee säilyttää itsenäisenä ja riippumattomana ja että sen käyttö tulee suunnata asumiseen. Tämä linjaus on nykyisen asuntorahastolainsäädännön mukainen ja on jatkumona sille näkemykselle, että tuettua asuntotuotantoa on edelleen syytä jatkaa.

Yleisemmin tarkastusvaliokunnan mietintöön liittyen ympäristöministeriössä on aloitettu taustoittava työ mm. mietinnössä esitetyn selonteon ja MAL-sopimusten valmistelemiseksi.

Yleisesti myös valtion tuen roolia vähähiilisen rakentamisen edistämiseksi voisi jatkossa voimistaa osana suurempaa päästöjen vähentämisen kokonaisuutta.

Talousarvioesityksen kipupisteet hallinnonalalla:

- Momentin 35.20.01 ARA:n toimintamenojen korjausavustustehtävän hoitaminen, 145 000 euroa, joka ei ole HE:ssä mukana.

- 35.10.70 Alusinvestoinnit, Arandan määräaikaishuolto, 300 000 euroa ei ole HE:ssä mukana.

  Tämä oli täydentävässä TA-esityksessämme mutta ei VM:n täydentävän TA:n kannassa.

- 35.01.04 Syken toimintamenot, 1 900 000 euroa on tarkoitettu edistämään kiireellisiä **ympäristötiedon tehokkaan hyödyntämisen prosesseja**. Näiksi on tunnistettu nopeiden ympäristön tilannekuvapalvelujen kehittäminen perustuen automatisoituihin taustaprosesseihin (ml. tiedon laadun varmennus), keinoälymenetelmien käyttöönotto ympäristötiedon tuotannossa (lähtien maanpeitteisiin ja luontohabitaatteihin

liittyvistä lakisääteisistä tietotarpeista), laajemman ympäristötietojärjestelmäuudistuksen arkkitehtuurityö, koskien erityisesti niitä kansallisia ympäristötietojärjestelmiä, joiden uudistustarve on arvioitu kriittiseksi ja erityisesti kaukokartoitusmenetelmien hyödyntämisen laaja kansallinen käyttöönotto osaksi luonnon monimuotoisuuden ja luontotyyppien seurantaan.

Tämä oli täydentävässä TA-esityksessämme mutta ei VM:n täydentävän TA:n kannassa.

- *35.10.60. Siirto valtion asuntorahastoon*
  Avustukset
  Vuonna 2019 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaisia avustuksia asukaslähtöiseen asunto-osuuskuntakokeiluhankkeeseen yhteensä enintään 400 000 euroa. Avustusta voidaan käyttää uusien asukaslähtöisten asunto-osuuskuntien perustamisesta syntyviin suunnittelu- ja valmistelukustannuksiin. Avustuksen määrä on enintään 50 % kustannuksista. Lisäksi valtuudesta voidaan käyttää enintään 200 000 euroa asukaslähtöisten asunto-osuuskuntien mallisääntöjen kehittämisestä sekä kokeiluhankkeen koordinoinnista, neuvontatoiminnasta ja seurannasta aiheutuviin kustannuksiin. **Lisäksi saa tehdä ehdollisia ennakkopäätöksiä mainittuun tarkoitukseen vuonna 2020 myönnettävistä avustuksista siten, että vuodesta 2019 lukien avustusten ja ehdollisten ennakkopäätösten yhteismäärä on enintään 800 000 euroa.**

  Boldilla oleva oli poistettu VM:n täydentävän TA:n ehdotuksesta.